

บทคัดย่อ

โครงการ “ศึกษาเพื่อพัฒนาภาษาและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น : การบูรณาการความรู้จากงานวิจัยท้องถิ่นสู่ความรู้เชิงวิชาการ” ดำเนินงานโดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองดำเนินการวิจัยบูรณาการวิชาการกับวิจัยเพื่อท้องถิ่นของนักวิชาการร่วมกับชุมชน สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ภาษาและวัฒนธรรมอยู่ในภาวะวิกฤต ประกอบด้วยโครงการย่อย 2 โครงการ ได้แก่ โครงการที่ 1 นักวิจัยด้านพฤกษศาสตร์ดำเนินการศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้านร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ฮก อ.เทพสถิต จ.ชัยภูมิ ศึกษาเรื่องแนวทางบูรณาการความรู้พฤกษศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ความรู้พฤกษศาสตร์พื้นบ้านชาวผู้ฮก โครงการที่ 2 นักวิจัยด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีดำเนินการศึกษาและฟื้นฟูประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์เลอเวือะและมอญร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ฮกที่บ้านไร่ อ.เทพสถิต จ.ชัยภูมิ กลุ่มเลอเวือะที่บ้านป่าแป๋ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน กลุ่มมอญที่บ้านหนองตู่ อ.ป่าซาง จ.ลำพูน และกลุ่มพะลือก (ลัวะ) ที่บ้านเมืองเกะ อ.แม่วิม จ.เชียงใหม่

จากการดำเนินงานโครงการ ก่อให้เกิดผล ดังนี้ 1) เกิดกระบวนการบูรณาการวิจัยเชิงวิชาการกับวิจัยเพื่อท้องถิ่นของนักวิชาการร่วมกับชุมชน 2) เกิดการสนับสนุนให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในภาวะวิกฤตเสี่ยงต่อการสูญหายมีการสืบค้น อนุรักษ์ และฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) เกิดความเข้มแข็งของเครือข่ายที่ร่วมดำเนินงาน 4) ได้องค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของชุมชนนำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการในวงกว้าง 5) เกิดการสร้างองค์ความรู้แก่ประเทศและเป็นฐานความรู้ในการศึกษาและพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ที่ภาษาและวัฒนธรรมอยู่ในภาวะวิกฤตและ 6) เกิดทางเลือกใหม่สำหรับงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นประเด็นภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต

ABSTRACT

The project “Community based research for language development and local wisdom among ethnic groups: Integrating local and academic knowledge systems” runs with the support of the Thailand Research Fund. The project’s aim is for coordinating integration of academic and community-based research among researchers and local communities. This project also seeks to promote discussions and practices relating to language, culture, and local wisdom among endangered ethnic minority groups. It consists of two research projects. In the first project, a botanist co-operated with the Nyah Kur from Thepsathit district, Chaiyaphum province to study on ethnobotany. For the second project, an historian co-operated with four ethnic minority groups; the Nyah Kur from Thepsathit district, Chaiyaphum province; the Lavua from Mae Sariang district, Mae Hong Son province; the Mon from Pa Sang district, Lamphun province; and the Lua from Muang Ka, Chiang Mai province to study history and archaeology relating to language.

The results of this project include; 1) the process of integrating local and academic knowledge systems among scholars and local communities; 2) the encouragement of ethnic communities in crisis regarding the preservation and revitalization of their languages, cultures, and local wisdom; 3) the strengthening of co-operation of networks; 4) the development of a body of knowledge from community-based research, of materials interesting to academia; 5) the creation of a knowledge-base for education and for the development of ethnic groups’ languages and cultures in crisis; and 6) the implementation of a new method of community-based research for ethnic minority groups’ languages and cultures in crisis.